

Hradecký spolek neslyšících

Zpracovala Mgr. Tereza Skákalová

S názvem Hradecký spolek neslyšících se poprvé setkáváme v roce 1994, přesněji 15. června 1994, kdy se základní organizace Svazu neslyšících a nedoslýchavých v ČR přejmenovala a následně se registrovala jako občanské sdružení. Historie spolkové činnosti neslyšících na Královéhradecku však sahá hlouběji...

Založení a historie spolku

O Velikonocích roku 1921 byl v Hradci Králové založen Východočeský podpůrný spolek hluchoněmých. Již ale od 6. července 1919 započaly přípravy jeho založení. V ústavu hluchoněmých¹ na Pospíšilově třídě na Slezském Předměstí se toho dne sešli hluchoněmí² z Východních a Středních Čech a zvolili přípravný výbor k sestavení spolkových stanov. Dne 28. září 1920 mohla být svolána ustavující schůze, kde byly schváleny stanovy, a ihned byly odeslány zemské politické správě v Praze ke schválení. Výnosem z 10. března 1921 byly stanovy v Praze schváleny. Základ spolku byl dán na ustavující valné schůzi konané o Velikočnicích svátcích 1921. Zde se sešlo 35 hluchoněmých, kteří zvolili za svého předsedu Karla Sršně, místopředsedou se stal Josef Reichelt, jednatelkou byla zvolena paní Růžena Gotwaldová, za pokladníka Karel Stránský, za revizora účtů František Gotwald a za další členy výboru Josef Středa, Robert Šváb a Karel Rais.

Účelem založení spolku bylo především poskytnout příležitosti hluchoněmým k vzájemnému setkání a pobavení se. Největší setkání se konala vždy na Velikonoční a Svatodušní svátky v Ústavu pro hluchoněmé. Spolek pro své členy dále organizoval různé taneční zábavy, Silvestry, maškarní bály a mnoho dalšího. Hlavní činností spolku bylo především podporovat své členy zvláště v zabezpečování potřeb a obhajování práv – finanční podpora byla věnována např. členům v nemoci, tísní, nezaměstnanosti, na ošacení jejich dětí atd.. Spolek také pravidelně věnoval finanční dary pro hluchoněmé děti v Ústavu v Hradci Králové. Z přijatých peněžitých darů (od veřejnosti a úřadů) se spolek snažil ušetřit, aby mohl uskutečnit svůj cíl, kterým bylo postavení domova – útulku pro opuštěné hluchoněmé Východních a Středních Čech, kde jim bude poskytnuta intenzivnější péče. Kromě finanční podpory zajišťoval spolek v rámci svých schůzí vzdělávání členů a mnoho záslužných věcí vykonal spolek také v oblasti kultury.

Od počátku založení spolku se členové scházeli a pořádali své akce buď v Ústavu pro hluchoněmé nebo na veřejných místech (restaurace U Švagerků, Grand, Avion, Sokolovna, restaurace Slovan aj.). V 80. letech se neslyšící scházeli v prostorách okresního výboru Svazu invalidů v ulici S. K. Neumanna. Naděje na první vlastní klubovnu svitla neslyšícím v roce 1985, kdy od Městského národního výboru Hradec Králové dostali místnost v Kuklenách na faře. Na úpravách postupně pracovali tři roky, avšak v květnu 1989 obdrželi výpověď z užívání prostor a faru museli opustit. Díky nabídce pracovníka Svazu invalidů v Hradci Králové pana Jiřího Morávka, který jim nabídl volné prostory, mohli neslyšící 15. srpna 1988 otevřít novou klubovnu v ulici Fráni Šrámka 1647 (v Lipkách). Zde organizace fungovala až do konce roku 2009, kdy se kvůli nevyhovujícímu stavu budovy a záměru města na její zbourání, museli opět vystěhovat. V dnešní době sídlí Hradecký spolek neslyšících v ulici Milady Horákové 504 (Pod Strání).

Na závěr tohoto historického exkurzu je důležité dodat, že tradice činnosti spolku nebyla po celou dobu od jeho založení přerušena. Základem bylo vždy setkávání neslyšících na besedách, společenských nebo kulturních akcích, které pro ně byly zdrojem nových informací o dění ve světě slyšících i neslyšících. Pouze organizace a činnost práce a péče o členy se odvíjely podle aktuální politické situace.

1 Ústav pro hluchoněmé (= škola) v Hradci Králové byl založen r. 1881 biskupem dr. Josefem Janem Haisem.

2 Hluchoněmí = dřívější označení neslyšících. V dnešní době se od tohoto označení ustupuje a má spíše hanlivý nádech. Neslyšící totiž nejsou němí – mají svůj znakový jazyk, kterým se vyjadřují.

Hradecký spolek neslyšících dnes

V současné době má Hradecký spolek neslyšících (HSN) 124 členy a jeho předsedkyní je od jara 2012 Dagmar Kopecká, která ve funkci vystřídala dlouholetou předsedkyni Evu Bartoníčkovou.

V souvislosti se změnami, které přinesl zákon o sociálních službách, byly v roce 2007 registrovány tři sociální služby: odborné sociální poradenství, tlumočnické služby a sociálně aktivizační služby. Tyto legislativní změny s sebou přinesly mnoho nového z hlediska organizace poskytování služeb, které HSN poskytoval již od roku 1991 v rámci Rehabilitačního centra pro neslyšící. Podmínky poskytování služeb se zpřísnily a dále se např. velmi zvýšila související administrativa. Velkým kladem však zůstává to, že díky nastaveným legislativním podmínkám a možnosti získat dotace ze státního rozpočtu se poskytování sociálních služeb zkvalitnilo a zpřehlednilo.

Při HSN byla v červenci 2007 zřízena poradna s názvem Centrum sociálních služeb pro sluchově postižené, v níž jsou sociální služby poskytovány třemi pracovníci. Ředitelkou Centra je Mgr. Monika Krúpová, která je současně tlumočnicí znakového jazyka.

Centrum sociálních služeb pro sluchově postižené osoby podporuje prostřednictvím svých služeb osoby se sluchovým postižením v začlenění do přirozeného společenského prostředí a zároveň jim umožňuje kontakt v jejich komunitě. Centrum tak svou činností zvyšuje samostatnost osob se sluchovým postižením při překonávání komunikačních a informačních bariér a posiluje jejich orientaci v běžném životě.

V rámci své činnosti Centrum pořádá např. Tvořivé akce pro děti se sluchovým postižením, osvětové semináře pro veřejnost, pro dospělé sluchově postižené jsou organizovány psycho-rehabilitační pobyty (pro neslyšící a pro nedoslýchavé), v prosinci 2011 se také uskutečnil první Vánoční jarmark, který byl určen i pro širokou veřejnost.

Kromě poskytovaných sociálních služeb má spolek nadále svou vlastní činnost. Jedná se např. o tyto akce: pravidelná klubová setkání, besedy Klubu důchodců, výlety, oslavy Dne matek, Mezinárodního dne dětí a Mezinárodního dne neslyšících, velikonoční a vánoční posezení, Mikulášská besídka, karnevaly a další. Od ledna 2011 funguje také Klub nedoslýchavých, který se schází jednou měsíčně.

Významnou akcí, kterou HSN v poslední době uspořádal, byly oslavy založení spolku. 4. listopadu 2011 oslavil HSN 90. výročí od svého založení. V klubovně byla připravena výstava dobových fotografií dokumentujících spolkovou činnost a dále byly prezentovány ruční práce neslyšících. Odpoledne HSN také navštívil štáb Televizního klubu neslyšících. Klubovnu za odpoledne navštívilo 129 osob. Program dále pokračoval společenským večerem, který se konal v MTC REVUES a účastnilo se ho 150 osob. V doprovodném programu vystoupili neslyšící, kteří předvedli své umění v oblasti zábavy. Program moderovala „znakem“ Jana Havlová, která vystoupila se svým otcem Miroslavem Havlem v pantomimické scéně. On sám měl ještě sólo vystoupení. Dalším hostem bylo duo Volvis – Monika Zaoralová a Zuzana Hájková.

A co na závěr popřát naší organizaci a jejím členům?

Hradeckému spolku neslyšících přeji, aby se mu povedlo ustát všechny legislativní změny, které se týkají spolkové činnosti. A dále mu přeji mnoho aktivních členů, kteří se zasadí o jeho úspěšnou budoucnost.

Členům pak přeji, aby dokázali přijmout nové prostory za vlastní a rádi se sem vraceli na různé akce, které pro ně spolek pořádá.

Článek byl zpracován s využitím:

Hradecký spolek neslyšících 1921 – 2001. Bulletin k 80. výročí od vzniku Východočeského podpůrného spolku hluchoněmých v Hradci Králové.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. díl.* 2. vydání. Praha: Septima, 1999. 395 s. ISBN 80-7216-096-6.